

FETÖ İLE AKP ARASINDA TEOPOLİTİK MAÇ: 17–25 ARALIK OPERASYONLARI

İmdat Demir — Filozof Kirpi

17–25 Aralık 2013, Türkiye’de basit bir yolsuzluk soruşturması değil; devletin ahlâkî, siyasal ve hukuksal zemininin çöktüğü tarihsel bir kırılma anıdır. Bu süreç, iktidar olmuş bir cemaat-devlet yapısı ile devletin sinir sistemine sızmış, ABD bağlantılı Fethullahçı örgütlü suç ağının birbirini tasfiye etmeye yöneldiği teopolitik bir iç savaşı temsil eder. Yolsuzluk iddiaları gerçektir; ancak soruşturmaların örgütsel biçimde yürütülmesi hukuku adalet aracı olmaktan çıkarıp silaha dönüştürmüştür. AKP iktidarı ise bu tehdidi gerekçe göstererek yolsuzlukla yüzleşmek yerine yargıyı tasfiye etmiş, hukuku askıya almıştır. Toplum, iki kötülük arasında tercih yapmaya zorlanmış; “benim hırsızım” savunusu kolektif bir çaresizliğin ifadesi hâline gelmiştir. FETÖ, çözüm sürecini sabote eden KCK operasyonları ve MİT kriziyle devleti açıkça provoke ederken, siyasal sistem ortak bir refleks üretememiştir. Muhalefet iktidar karşıtlığına saplanmış, iktidar ise kendi suçlarını perdelemiştir. Sonuçta FETÖ tasfiye edilmiş, ancak bu tasfiye hukuku ve kurumsal devleti ağır biçimde yıpratmıştır. Türkiye, tehdidi bertaraf ederken meşruiyetini aşındırmış; teopolitik iktidar biçimlerinin toplumu rehin aldığı bir düzene mahkûm olmuştur.

İki Çete, Tek Devlet

17–25 Aralık 2013, Türkiye’nin yalnızca bir yolsuzluk dosyasıyla değil, devlet denilen aygıtın hangi ahlâkî ve siyasal zeminde ayakta durduğuyula yüzleştiği bir kırılma anıdır. Bu tarih, ne sadece AKP iktidarına yönelik bir hukuk operasyonudur ne de salt bir “paralel yapı kalkışması” olarak geçiştirilebilecek bir güvenlik meselesidir. O gün yaşanan şey, devletin içine çöreklenmiş iki farklı teopolitik suç odağının, birbirini tasfiye etmeye yöneldiği bir iç savaştır. Biri iktidar olmuş bir cemaat-devlet formu, diğeri devletin sinir sistemine sızmış, emir-komuta zinciriyle ABD’ye bağlı işleyen bir örgütlü suç şebekesi. Bu nedenle 17–25 Aralık, iyinin kötüyü karşı mücadelesi değildir; kötünün kötüyü çatışmasıdır.

Operasyonun hukuksal yüzüne bakıldığında, ortada ciddi yolsuzluk iddiaları, rüşvet ağları, siyaset-sermaye-bürokrasi üçgeninde kurulmuş kirlili ilişkiler vardır. Ancak bu dosyaların yürütülme biçimi, savcılarının ve emniyet mensuplarının hiyerarşik ve kapalı bir örgütlenmeye bağlılığı, meselenin hukuk sınırlarını çoktan aştığını gösteriyordu. Hukuk, burada adaletin dili değil; örgütsel bir silah olarak kullanılıyordu. Yargı, hakikati açığa çıkaran bir mekanizma olmaktan çıkmış, hedef belirleyen bir nişancı tüfeğine dönüşmüştü. Bu noktada Fethullahçı yapılanma, kendisini “yolsuzlukla mücadele eden ahlâkî bir güç” olarak sunarken, gerçekte devlet içindeki kadrolarını kullanarak iktidarı devirmeye yönelik bir kriminal organizasyon gibi hareket ediyordu.

Ancak bu tablo, AKP iktidarını masum kılmaz. Tam tersine, bu sürecin en çarpıcı yanı şudur: Yolsuzluk iddialarının muhatabı olan siyasal iktidar, bu iddialarla yüzleşmek yerine, tehdidin kaynağını gerekçe göstererek kendi suçlarını örtbas etme yoluna gitmiştir. “Bana operasyon çekiyorlar” söylemi, “ben temizim” iddiasının yerine ikame edilmiştir. Böylece hukuk, bir kez daha askıya alınmış; yargı süreci işletilmek yerine, yargının kendisi tasfiye edilmiştir. FETÖ’cü çeteden savcılar sürülmüş, hâkimler yer değiştirmiş, polis teşkilatı dağıtılmış, dosyalar fiilen imha edilmiştir. Bu, bir hukuk devletinin refleksi değil; bir iktidar bloğunun kendini koruma içgüdüsüdür.

Toplumsal düzeyde yaşanan ise daha karmaşık ve daha trajiktir. Kamuoyunun önemli bir kısmı, FETÖ’nün ABD destekli bir yapı olduğu algısı üzerinden, yolsuzluk iddialarını ikinci plana itmiş, hatta bilinçli olarak

görmezden gelmiştir. Burada ortaya çıkan ahlâkî pozisyon son derece sorunludur ama sosyolojik olarak anlaşılabilir. Vatandaş, kendisine şu seçenek sunulmuştur: Ya dış destekli bir örgütün hukuk sotasına razı olacaksın ya da kendi iktidarının hırsızlarını sineye çekeceksin. Bu, özgür bir tercih değildir; mecbur bırakılmış bir tercihtir. "Benim hırsızımı ben yargılarım" cümlesi, hukukun değil; kolektif çaresizliğin ifadesidir. Bu cümle, ahlâkî bir erdem değil, siyasal bir savunma refleksidir.

Bu noktada teopolitik boyut devreye girer. Hem AKP iktidarı hem de FETÖ yapılanması, meşruiyetlerini dinî bir referans alanından devşirmektedir. Biri açık bir cemaat formunda, diğeri ise parti-devlet-cemaat sentezi içinde hareket eder. Her iki yapıda da ortak olan şey, sorgusuz itaattir. Talimat yukarıdan gelir, aşağıda uygulanır. Ahlâk, bireysel vicdanın değil; örgütsel sadakatin bir türevidir. Bu nedenle her iki taraf da kendi suçunu "daha büyük bir dava" adına meşrulaştırabilir. Yolsuzluk, devleti ayakta tutmak için yapılmıştır; kumpas, hizmetin selameti için kurulmuştur. Teopolitik zihniyet tam olarak budur: Günahı kutsal amaçla aklamak.

Siyasal açıdan 17–25 Aralık, hükümet gücü iktidarını konsolide ettiği bir eşik olmuştur. Bu süreçte hükümet yetkilisinin kendisine yönelen tehdidi bertaraf ederken, aynı zamanda yargı bağımsızlığını, kuvvetler ayrılığını ve hukukun üstünlüğünü fiilen askıya alan bir rejim inşasına yönelmiştir. FETÖ ile mücadele adı altında yapılanlar, kısa vadede bu yapıyı zayıflatmış olabilir; ancak uzun vadede devletin kurumsal dokusunu tahrip etmiştir. Hukuk, bir daha geri gelmemek üzere siyasal iradenin emrine verilmiştir. 15 Temmuz "darbe kurgusu"na giden yolun taşları, 17–25 Aralık sonrasında döşenmiştir.

Uluslararası ve jeopolitik boyutta ise Türkiye, bir kez daha büyük güçlerin hesaplarının kesişim alanına dönüşmüştür. FETÖ'nün ABD ile kurduğu ilişkiler, bu yapının yalnızca iç dinamiklerle açıklanamayacağını gösterir. Ancak bu durum, AKP iktidarının Batı ile kurduğu pragmatik ve çıkarıcı ilişkileri unutturmaz. Burada bir anti-empyalist direnişten değil; çıkar çatışmasına giren iki farklı iktidar ağından söz ediyoruz. Birinin dili "milli irade", diğerrinin dili "evrensel hukuk"tur; ama her ikisi de gücü ele geçirmek için bu kavramları araçsallaştırır.

Hukuksal açıdan bakıldığında, 17–25 Aralık sonrasında yaşananlar, Türkiye'de adaletin yapısal olarak çöküşünü simgeler. Ne yolsuzluk iddiaları bağımsız biçimde soruşturulmuştur ne de FETÖ'nün devlet içindeki yapılanması o günkü koşullarda şeffaf bir yargı sürecine tabi tutulmuştur. Her şey siyasetin gölgesinde, olağanüstü yetkilerle ve intikamcı reflekslerle yürütülmüştür. Bu da topluma şu mesajı vermiştir: Hukuk, güçlünün elinde bir araçtır; hakikatin kendisi değildir.

Sonuç olarak 17–25 Aralık, Türkiye toplumunun ahlâkî bir çöküşe zorlandığı bir andır. İyi ile kötü arasında değil, iki kötülük arasında tercih yapmaya mecbur bırakılan bir toplumun hikâyesidir bu. Ne FETÖ'nün kumpasçı, hiyerarşik ve dış bağlantılı suç rejimi savunulabilir ne de AKP iktidarının yolsuzlukla yüzleşmekten kaçan, hukuku tasfiye eden pratiği. Bu süreç, Türkiye'ye şunu öğretmiştir: Teopolitik iktidar biçimleri, ister cemaat ister parti formunda olsun, sonunda hukuku, ahlâkı ve toplumu rehin alır. Ve bu rehin alma hâli normalleştirildiği sürece, yeni 17–25 Aralıklar da, yeni 15 Temmuzlar da kaçınılmazdır.

Nefret Koalisyonu: Fetö'nün Kurduğu Muhalefet Panayırı

Bu sürecin en ibretlik ve aynı zamanda en grotesk sahnesi ise, Fethullahçı terör örgütüyle mücadele ettiğini iddia eden devlet ve hükümetin karşısında, tarihte eşî benzeri zor bulunur bir muhalefet panayırının kurulmuş olmasıdır. Normal şartlarda birbirinin yüzüne bakmayan, birbirine küfreden, birbirini "terörist", "faşist", "bölücü", "hain" ilan eden bütün siyasal, ideolojik ve kültürel aktörler, FETÖ'nün kurduğu hegemonik çadırın altında bir anda yan yana dizilmiştir. HDP ile MHP'nin aynı fotoğraf karesinde belirmesi, CHP'nin bu

tabloya açık destek vermesi, kendine "liberal" diyen çevrelerin bu yapıya özgürlük havarisi muamelesi yapması, kimi hukukçuların, çevrecilerin, sendikaların ve sivil toplum görünümlü aparatların bu suç örgütünü demokrasi direnişi gibi sunması, yaşanan ahlâkî ve siyasal çürümenin zirvesidir. Kanal Türk gibi yapıların önünde oluşan kalabalıklar, dün birbirini boğazlamaya hazır aktörlerin bugün aynı mikrofonu, aynı sloganı, aynı düşmanı paylaşabildiğini göstermiştir. Bu tablo, Fethullahçı teröristlerin Türkiye toplumunu AK Parti karşıtlığı üzerinden nasıl seferber ettiğini, nasıl bir nefret koalisyonu inşa ettiğini ve bu koalisyonun içinde bugün iktidarın en sadık müttefiki gibi davranan MHP ve Devlet Bahçeli gibi aktörlerin dahi bir dönem bu hikâyenin parçası olduğunu açıkça ortaya koyar. Bu, bir muhalefet değil; ilkesizliğin, kin siyasetinin ve teopolitik manipülasyonun panayır yeridir.

Heba Edilen Devlet Aklı: FETÖ Karşısında Siyasal İflas

Bu tabloya bakıldığında, Türkiye'nin aslında tarihsel bir fırsatı nasıl heba ettiğini de görmek gerekir. Devletin içinde Amerikan tandanslı, emir-komuta ilişkisi dışarıdan kurulan bir örgütlenmenin varlığı artık sır olmaktan çıkmışken, siyasal sistem bu tehdidi müşterek bir devlet meselesi olarak ele alamadı. Muhalefet, meseleyi ülkenin güvenliği ve egemenliği bağlamında okumak yerine, iktidar karşıtlığına indirgedi; iktidar ise kendi içindeki yolsuzluk, çürüme ve siyasal yozlaşmayı bu tehdidin arkasına sakladı. Böylece ortaya ne sahici bir hukuk mücadelesi çıktı ne de temiz bir siyasal hesaplaşma. Devlet, bir kez daha, "olağan hukuk" ile "olağanüstü tehdit" arasında sıkıştı ve tercihini hukuku bükmekten yana yaptı.

Burada kritik olan şudur: Fethullahçı yapı, yalnızca bir cemaat ya da paralel yapılanma değil, devletin stratejik kararlarını sabote eden, çözüm süreci gibi tarihsel bir eşliği kan ve kaos üzerinden boşa düşürmeye çalışan operasyonel bir aygıttı. KCK operasyonlarıyla Kürt siyasetini kriminalize eden, ardından MİT krizinde doğrudan devletin beyin merkezine saldıran bu yapı, aslında açık bir rejim krizini tetikliyordu. Buna rağmen siyasal akıl devreye giremedi; ortak bir devlet refleksi üretilmedi. Herkes, kendi kısa vadeli hesabının peşine düştü.

Hükümet yetkilisinin bu süreçte yalnız kalması, meseleyi haklı ya da haksız oluşundan bağımsız olarak, Türkiye siyasetinin yapısal zaafını gösterir. Lider merkezli, kurumsallaşamamış bir siyasal düzen, böylesi derin tehditler karşısında ya kişiselleşir ya da savrulur. Nitekim olan da budur. FETÖ ile mücadele, kurumsal bir hukuk ve siyaset zemini yerine, olağanüstü araçlarla yürütülen bir tasfiye sürecine dönüştü. Bu, kısa vadede örgütü dağıttı; uzun vadede ise hukuku, devleti ve toplumu yıprattı.

Son kertede Türkiye, ne Fethullahçı çeteyle mücadeleyi temiz bir hukukla yürütebildi ne de iktidarın kendi suçlarıyla sahici bir yüzleşme yaşamasını sağlayabildi. Ortaya çıkan şey, hakikatin değil zorun kazandığı, ahlâkın değil bekânın belirleyici olduğu bir siyasal düzen oldu. Bu düzen, tehdidi bertaraf ederken kendi meşruiyetini de aşındırdı. Bugün yaşanan çelişkilerin, tuhaf ittifakların ve kalıcı güvensizliğin kaynağı tam olarak buradadır. Türkiye, bir kez daha, pislikleri temizlerken ellerini de kirletmiş bir devlet pratiğinin sonuçlarıyla yaşamaktadır.

Buradan çıkış, ne bir tarafın diğerini ezmesinde ne de "daha az kötü"ye razı olmaktadır. Çıkış, hukuku yeniden siyasetin üstüne koyacak, dini iktidar aracı olmaktan çıkaracak ve toplumu ahlâkî şantajdan kurtaracak radikal bir yüzleşmeden geçer. Aksi hâlde Türkiye, suçluların birbirini yargıladığı ama kimsenin gerçekten yargılanmadığı bu karanlık döngüde dönüp durmaya devam edecektir.